

Ljóðbylgjur bóru boð

«— Líka veit eg, annaðhvort hetta verður söga at kalla ella bara tāmutar kenslumyndir, men í hvussu er, so er søgan sonn, og sigur hon frá mær sjálvum...». Vit prenta í dag fyrra part av stuttsögu eftir Gudmund Bruun. Søgan varð prenta í »Jól í Føroyum«

Seinni partur

Vetrardagar og annars, tá ið ófýsiligt var Uttandura, høvdu vit sama spælið inni í roykstovuni, tí roykstova var í Sandagerði eins og køkur. Tað var ein gomul, føroysk roykstova, sum hon eigur at vera, bróst og bitar vóru sötgingin frá teirri tíð, tá tey dag og dagliga hiru eld á grúgvuni, gamal fyrstaður var eisini, og uppi yvir hekk ímpotturin enn í skerdingi, og á moldgólvinum vóru enn bæði stabbur og krakkar. Men rættuliga var hon tó ikki roykstova kortini, alt var mest sum deyðligt harinni. Betri kann eg ikki lýsa hetta enn at siga, at vit tosaðu altíð heima um at fara út í roykstovuna, meðani grannfólkini, Mass Berg og Julianna, altíð fóru innar í roykstovuna. Okkara roykstova lá har í øllum góðum, men tó mest sum útskotin í húsini. Aldri var kykt á fyrstaðinum, uttan tá genturnar ætlaðu at koka sær ræst kjøt ella ræst fisk, tí at sovorðið royksliti torgaði mamma ikki í køkinum.

Men heilt lá hon tó ikki fyrri eitt eiti, tí at hon var spælrúmið hjá mær og tí minnst eg hana eins væl og roykstovuna hjá Massi, har eg kom hvønn dag og sá eldin lýsa og mangan fekk mær ein góðan drýl og ein turran seið. Har inni høvdu Lena og eg sama spælið sum niðri á sandinum, bara at bekkirnir í bátinum ikki vóru steinar, men krakkar, men har inni spældi eg eisini einsamallur, og tað kundi ofta vera so stuttligt. Eg átti ein litlan hólbát, og pápi átti ein stórra borðbát, sum tey kundi læna við hvørt, tá eg lovaði ikki at vera óskyoytin. So spældi eg mær við báttar bátar. Roykstovugólvið var Høvdasund, annar bátturin var Sigmundar og annar Tróndur. Sigmundur sigldi fram við hinum og høgdi spenníð, so at Tróndur bátur hvølvdist, og Tróndur fór út fyrr bórð - hann var ein litil pinnur. Men eg var aldri so miskunnssamur sum Sigmundur á sinni, eg skildi hann við

høvðið. Altíð helt eg Sigmund tann dagin hava verið eins býttan og Dávid, tá ið hann hevði havt í hond at drepa Savi.

At eg altíð spældi, at eg var Sigmundur og bardist við Trónd, var pápi atvoldin í. Honum dámdi ofta seinnapartin at fara og reika eitt sindur í Havnardali, har hann kundi vera einsamallur, og ofta tók hann meg við. Og meðan vit so gingu, segði hann mær frá søgum, frá Flokksmonnum og illu Beintu í Miðvági og Eiriksboða og frá Vágardreinginum, ið tók givirstakkin, men mest segði hann mær frá Sigmundi og Tróndi, og einki spælið eg heldur enn, at eg var Sigmundur. Mong ár seinni, tá ið vit vóru á ferð í Danmørk, segði pápi eina ferð við meg okkurt sovorðið sum, at hann hevði litið ansað eftir tá á døgum, at hann hevði sjálvur lagt kærleikan til Føroya so djúpt niður í meg, sum hann gjørdi á hasum ferðum hann bæði í Føroyum og síðani í Danmørk, »men,« legði hann afturat, »sum eg sjálvur hevði sett mær fyrri at vera Føroyingur ein Føroyingur og Danskur ein Danskur, so vildi eg eisini, at tú skuldi kenna tað land, har sum tú vart føddur!«

Sum eg nú sat har á steinum og hugdi upp á mylnuspælið, sum eg aldri mátti nærkast, rann mær í huga eitt vakurt summar, tá ið eg næstan hvønn dag spældi, at eg var hin navnframi oyggjaskæggin. Í grannhúsinum hjá Massi var hetta summarið ein genta og vitjaði, sum æt Sára; síðani giftist hon við Viðareidis og doyði ung. Vit vóru javnaldrar, og ikki var sprot, at eg eitt sindur legði hug at henni. Vit spældi sera væl sam. Eg var Sigmundur, hon Turið Sigmundarkona, og ein stórus steinur í garðinum, har sum grind var sett millum mylluna og grótgarðin var Tróndur, og myllan sjálf var borg okkara í Dimun. Bæði ísenr vardu vit borgina og daktu sum best steinir - eina tíð

við greinum úr havanum, síðani við hómiluleggjum, sum minni svidu í hendurnar. Nú var Tróndur við yvir-lutan, og meðani Sára var standandi og dikti, leyp eg oman, fór úr teimum donsku skónum, sum ikki toldu sjógv, leyp á berum skóleistum frá einum steini oman á sjógv, so at vatnið rakk upp um oklarnar og legði meg fram eftir rommum á ein stein eitt sindur uttarlaga og svam har, so frætt og so leingi, eg orkaði, meðan megineinkjan vardi borgina. Tá ið hon so ikki tímdi meir, fóru vit innar í roykstovuna hjá Massi og hjálptust at fjálga um lítla Leiv Øssursson, dukku hennara. Tað var fyrsta barnasorgin, eg minnst til, tá ið Sára fór norður aftur; eg royndi at fáa dóttur Fýskasakar at avloysa, men hon skildi einki av tí og stóð bara og bindi.

Ikki veit eg, hvussu leingi eg sat har og læt barnadagarnar glíða fram fyrri sjón, men á sinni reistist eg, fór at taka í klinkubandið hjá Jógvani - eingin heima - og fór so upp á gjót niðan í Havnardal. Eisini har var leingi alt heimligt og kent. Har hevði eg gingið við Jógvani smádrongur at savna lesul heim til teirra. Nøvni á hvørjum plássi hevði eg gloymt, men landslagið mintist eg á aftur, og tað var sjálðsamt, sum hetta landslagið rindi við sál mína, dri havi eg fyrr ella seinri upplivað sovorðið, men báði verður at siga tað so, at onnur duga á at skyna. Eg havi staðið, har sum norðursjógvurin grammur brýtur inn á Jútlands høgu sandklittar, og í teimum norsku fjørðum, har vatnið er kvirt og alt innibrygt av óføra høgum og kavataktum fjøllum. Eg havi staðið við tey stóru vøtn í Svøríki, har bjørkaviðurin speglar seg niður í vatnið vakrar sólskinsdagur ella í Týsklandi og Belgíu hugt út yvir ovurstórar nálskógir, eg havi sæð snjófjöllini í Schweiz og Miðalhavssins bláu bylgjur,

ur, og allastaðni hevur landslagið rinið soleiðis við meg, at eg noyddist at hugsa: »Hvat er hetta tó frá-líka vakurt - alt stórtókið hvørt á sín hátt.« Men í Havnardali varð øðrvísi. Har kendist ikki ovurhonds vakurt, men bara so heimligt. Øllum hinum kundi eg fara frá aftur við turrum tår-um, men har kundi eg einki annað enn at fara longur framá í heilum. Har kendi eg tann dagin, hvussu rámandi Símun av Skarði hevði lýst hesa føðilandskensluna, tá ið hann segði: »Tú tekur meg at tær so tætt í tín favn!« Føðilandið er sum ein mamma, ið dregur barnið til sín, so at aftran er ikki møguligt, og um bríð kemur langt burtur frá henni, so hevur hon tó somu dragandi megi.

So langt fór eg, at eg ikki kendi meir, og fór so aftur oman í Sandagerði. Men tá ið eg náddi brúnna, har eg so ofta smádrongur hevði gingið yvir um, fór eg hinu megin ána og ætlaði mær at finna ein stóran stein, har eg hevði verið vanur at sita saman við mamma og biða eftir pápa, tá ið han verið í Kirkjubø. Eg hugsi, at eg fann aftur á steinin - í hvussu er har í nánd. Nú hendi nakað sjálðsamt.

Í áðni hevði runnið mær tjóður til alt, eg hevði sæð. Men sum eg sat har, var tað sum alt fyrri eitt kuldin kom í meg, og eg fór at nøtra og piprast í øllum kroppinum. Hetta varaði bert eitt litlið bil, men mær varð tó dátt við, og nú var tað sum alt var vortíð yvir sjón mína, alt var vortíð undarliga myrkt, og steinarnir glóvaðu sum stór ónd eygu, ið stardu upp á meg. Sóln ehvði goymt seg aftan fyrri skyggi, og eitt litlið lot kendist, men sovorðið skuldi tó ikki fingið vaksan drong at rista og hvøkka við. Okkurt mundi vera undir. Ikki vardi eg tá, at ein útlendskur vísindamaður, Sigmundur Freud, hevur gjørt okkum grein á sovorðum og sagt frá, at sovorðið kemur av einum hvørjum, sum vit hava upplivað á sinni, men ikki hugsa um meir. Men kortini fór eg at hugsa um, at tað mundi vera okkurt frá forn-

um døgum, sum eg hevði gloymt, men sum tó rein við meg enn, tó at eg ikki visti av tí, og eg fór at hugsa um, hvørjum eg hevði gingið saman við her úti.

Ein var Niels úr Kirkjubø. Hann kom ofta inn á gólvið hjá okkum, og mær dámdi hann sera væl, tó at summi søgdu hann vera ikki rætt-siktaðan. Tá ið hann hevði fingið sær ein bita ella ein kaffimunn, fór hann at syngja og at dansa púra einsamallur á gólvinum. Eg helt hann var avgamlan. Í hvussu er, mundi hann hava verið húsakallur hjá Pram-Gad presti, tí hann segði mær frá, at bæði hann og konan vóru so óføra fitt og fólkalig. Konan var ikki lítlið, og tað dámdi einki teimum finu frúnum í Havnini, sum hildu, at ein prestakona átti helst at sita upp á stas, og enn minni dámdi teimum, at tey bæði fóru á gólv, tá ið góður føroyskur dansur var. Men so yrkti prestur ein tått um hetta sama, og hann sang Niels, so at í dundi: »Kom alle mine Piger o kommer nu og kom, og svinger i Dansen jer lystelig om!« Men so dugdi hann eisini ein annan song, sum gjørdi, at eg helt hann hava verið skipsmann á ungum døgum hjá Tordenskjold. Mamma hevði sagt mær, at eina ferðina hevði Tordenskjold verið einans mannin eftir, og hann græt, og so rann fram fyrri meg, at hesin sami maðurin hevði verið Nies, tí at so livandi var hann uppi í, tá ið hann sang: »Holmens faste Stok«, at hann mundi ivaleyst hava verið á døgum, tá ið Tordenskjold livdi. Við honum hevði eg verið her av og á, men ikki minnst eg aftur á nakað, sum kundi gjørt meg ræddan, frá teimum lötum, eg hevði ferðast her saman við honum.

Men nú ranntað fram fyrri meg. Tað var ein gomul genta, sum næstan hvønn tann einasta dag hevði fylgt hagar út. Rakul æt hon, og hon ferðaðist hvønn dag millum Havnar og Kirkjubøar við vorum til bóndans. Eg visti so dánt, nær hon og hin gamli, hvíti klyvjarhestur vóru væntandi, og á

Hendan myndin er tikin onkustaðni í Danmark í 1923 ella 1924. Persónarnir, vit kenna, eru frá vinstru: Thorstein Petersen, Louis Zachariassen, Johannes Gaard úr Svinoy, Sámal Erik Matras, Einar Djurhuus lækni í Heiðunum, Hjørn Frantz Djurhuus, Jørgen-Frantz Jacobsen, tveir ókendir, Trina (kenna ikki eftirnavnið) hon er av Sandi og arbeiddi í mótahandli í Danmark, Christian Matras, Christoffer Lützen, Tróndur Olsen og konan og seinastur er Gudmund Bruun. Myndina eigur Martha Matras

fjóstekjuni njósnaðist eg eftir, nær tey mundu fara at koma undan, og um ikki so var, at bátar vóru væntandi eisini, rann eg alt í einum ímóti teimum og fylgdi teimum eitt sindur á leið. Bæði vóru gomul; tá ið eg hugdi upp á hennara langeitna og rukkuta andlit undir turriklæðnum, hugsaði eg ofta um, annaðhvørt hon segði hana hava heldur seinført gongulag, men eg mátti næstan renna, um eg vildi fylgja við, og var skjótt útlúgvaður. So setti hon meg upp at ríða millum klakka, og um so mamma kom at siggja meg, var eg erpin. Ofta var hon fámelt, við hvørt meira mælsk, og so hevði hon mangt at siga frá. Hon visti um alt, sum búði úti í haganum, um álvar og risar, dvørgar og huldulok, og ikki segði hon frá sum fólk flest, ið ikki trýr sjálvt, at sovorðið er; hon hevði mangan sæð at hon sjálvst hevði verið ein huldugenta, sum huldulokið hevði lagt út á vøll, tá ið tað hevði tikið eitt mansbarn til sín, og sera syrgin var hon, at hon kanska aldri slapp við inn í himin, tá ið hon andaðist, men skuldi koma aftur til huldulokið í Reyninum. Tá ið hon segði frá øllum hesum forna, sum longu tá var farið at leggjast á deyðastráð, so livandi tað upp aftur, og ofta helt eg meg sjálfvan siggja okkurt löggið, tá ið eg fór heim aftur einsamallur. Einki segði